

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogrsko deželo za vse leto 25 K, za pol leta 13 K, za četrt leta 6 K 50 h, za en mesec 2 K 30 h. Za Ljubljano s pošiljanjem na dom za vse leto 24 K, za pol leta 12 K, za četrt leta 6 K, za en mesec 2 K. Kdor hodi sam poiz, plača za vse leto 22 K, za pol leta 11 K, za četrt leta 5 K 50 h, za en mesec 1 K 90 h. — Za tuje dežele toliko več, kolikor znaša poština. — Na naročbe brez istodobne vpošiljatve naročnine se ne ozira. — Za ostanila se plačuje od peterstopne peti-vrste po 12 h, če se se oznanilo tiska enkrat, po 10 h, če se dvakrat, in po 8 h, če se tiska trikrat ali večkrat. — Dopis naj se izvoli frankovati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravljalstvo je v Knafovih ulicah št. 5, in sicer uredništvo v I. nadstropju, upravljalstvo pa v pritličju. — Upravljalstvu naj se blagovoljivo pošiljajo naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne stvari.

„Slovenski Narod“ telefon št. 34.

Posamezne številke po 10 h.

„Narodna tiskarna“ telefon št. 85.

Gautschev načrt.

Ministrski predsednik Gautsch je od prve ure svojega imenovanja ustmeno in prtom časopisja slovesno zatrjeval, da bo vladal samo s parlamentom, strogo ustavno in da ne bo upravljal potom ničesar ukrenil, kar spada v delokrog parlamenta.

Sicer je notorična resnica, da je prav baron Gautsch oče in začetnik ustavolomne porabe § 14., da je on prvi upeljal s § 14. maskirani absolutizem, ali vzele temu bi vzpričo omenjenih njegovih slovesnih izjav in obljub bilo misliti, da baron Gautsch sedaj več ne zaide s pota zakonitosti in ustavnosti, da bo torej vladal s parlamentom.

A kaže se, da je bila to zmota in da se baron Gautsch že sedaj pripravlja na vladanje izvenparlamentarnim potom.

Znano je, da je bila italijanska pravna fakulteta v Inomostu ustanovljena potom cesarske odločbe. Vlada je stala na stališču, da sme s tako odločbo ustanoviti italijansko pravno fakulteto v Inomostu, ker so bile na tamkajšnjem vseučilišču že italijanske katedre. Izrečno pa je vlada pripoznala, da ima samo parlament pravico, določiti kak drug kraj kot sedež te fakultete. Ko berjeva vlada je bila že davno odločena, da ustanovi to fakulteto v Roveretu, predložila je tudi drž. zboru v tem smislu sestavljen zakonski načrt, a na svojo roko si ni upala fakulteto ustanoviti v Roveretu in zato jo je ustanovila v Inomostu.

Nemci so se postavili na stališče, da je tudi to nezakonito in ustavolomno in so potom revolucije uničili provizorično italijansko pravno fakulteto v Inomostu.

Vprašanje o italijanski pravni fakulteti je nujno in vlada se rešitvi ne more ogniti. Ta stvar se ne da odlašati, nego se mora urediti v naj krajšem času.

Pričakovalo se je, da bo vlada zahtevala, naj parlament čim najhitreje reši vladni zakonski načrt o ustanovitvi italijanske pravne fakultete v Inomostu. To bi bilo edino zakonito in ustavno.

A sedaj naenkrat naznanjajo glasila nemških nacionalcev, da vlada ne misli postopati zakonito in ustavno, nego da si hoče pomagati na drug način. Vadi ni vse, da hočejo slovenske stranke med italijanskim visokošolskim vprašanjem in med vprašanjem o slovenskem vseučilišču v Ljubljani ter med češkim vseučiliščem v Brnu ustvariti junktim. Vlada hoče pač Italijanom preskrbeti pravno fakulteto, Slovincem in Čehom pa neče dati ničesar.

V to svrhu hoče vlada kreniti na pot nezakonitosti in ustavolomstva. Ne da bi parlament rešil zakonsko predlogo o ustanovitvi italijanske fakultete v Roveretu, hoče vlada kar upravnim potom ustvariti to fakulteto v Roveretu. Rabi se sicer izraz »prenesti«, ali kar več ne eksistira, se ne da prenesti.

Nemci, ki sicer toliko gobezdajo o ustanovitvi, so očitno s tem zadovoljni, ker jim je ljubše, če se ustanovi ustavolomnim potom italijanska fakulteta v Roveretu, kakor da bi se pri parlamentarni rešitvi te zadeve ugodilo zahtevam Slovincem in Čehov.

Vlada pravi, da »prenese« fakulteto le provizorično v Rovereto. Tudi fakulteta v Inomostu je bila le provizorično ustanovljena, a vzlic temu so Nemci uprizorili revolucijo, dobro vedo, da se provizorične uredbe v Avstriji kaj lahko spremenijo v definitivne.

Če ustanovi vlada brez parlamenta italijansko fakulteto v Roveretu, potem smo lahko prepričani, da je ta zadeva dignana in potem je junktim med italijansko fakulteto v Roveretu in med slovensko fakulteto v Ljub-

ljani uničen in pokopan. Provi-zorij v Roveretu traja lahko deset-letja.

Ali bodo jugoslovanski poslanci dopustili tako nezakonito, ustavolomno in enostransko rešitev, je seveda drugo vprašanje. »Slov. zvez« zatrjuje, da ima določen pakt s Čehi, v njenih rokah je torej odločitev, od »Slovanske zvez« je torej odvisno, če ustanovi vlada italijansko fakulteto v Roveretu in preide preko slovenske fakultete na dnevni red ali če se to ne zgodi.

Zadnja nezgoda na južni železnici v Račjem pri Mariboru.

Dobro se še spominamo vesti o nesreči, katera se je pripetila pred novim letom na postaji v Račjem. Razni listi so objavili to nezgodo z veliko reservo, zlasti so zatrobili nemški listi v svet, da nikogar ne zadene krivda. Le-to poročilo je vzbudilo sum, da mora biti nekaj na tem; zakaj načelnik je znan nemškim listom kot nemškotarski pristaša, katerega mora časopisje takoj braniti; storil je že več uslug Mariborskim politikom in z lažjo tiral celo mirne uradnike pred sodišče, češ, da so ga ti ovirali v službenih poslih, ko so zahtevali listke v slovenskem jeziku.

Pozvedovali smo o tej zadevi in se zares prepričali, da je le načelnik Wambrechtsamer kriv tega poloma in trpi južna železnica le radi njegove malomarnosti in zanikarnosti.

Tistega dne, ko so trčili na večer prazni vozovi v poštni vlak, je imel kakor navadno Wambrechtsamer službo dopolne; v službi je dal spraviti prazne vozove na tir, na katerem so bili ves dan; njegova skrb in naloga je bila, da bi bil podložil vozove takoj, ko jih je pustil pripeljati na mesto, kar se je

vedno zgodilo in je vedno moral oskrbeti uradnik, ki je to službeno uredil. Načelnik Wambrechtsamer tega ni storil; pozabil je, ker se mu je že mudilo v Maribor, zakaj s prvim vlakom se je pripeljal v mesto.

Popoldne nastopi službo drugi uradnik, ki je bil gotovo prepričan, da je načelnik vestno dovršil vse službene opravke; radi tega se tudi najbrž ni brigal za šefove uredbe, temveč se držal svojih poslov, katerih ima dopoldan kot edini uradnik obilo. Ravno med 6. in 7. uro se vozijo skozi postajo štirje vlaki, katere mora sam ta uradnik sprejemati in odpravljati, poleg tega ima posla pri blagajni, mora postreči strankam in oskrbovati brzojavni aparat in sprejemati in oddajati brzojavna obvestila. V tem času je nastal vihar, ki je premaknil prazne vozove in jih spravil v tek; uradnik je bil do cela iznenaden, zakaj ni vedel, da je opustil načelnik dopolne vozove, ne da bi jih dal zavreti. Nesreča je bila neizogibna; le dobro, da ni bilo hujše.

Slišimo, da se vrši preiskava radi tega dogodka, seveda v prvi vrsti proti uradniku ki je bil v službi popoldan. Poslovnik naravnost določa, da je za take nezgode v postajah odgovoren poleg načelnika, če bi tudi sam ničesar ne zakrivil, službujoči uradnik, toraj se mora prijeti v prvi vrsti načelnika; a to se ni zgodilo. Pri tej nesreči je pa de facto kriv le načelnik, ki ni opravil točno svoje dopolnanske službe. Radovedni smo že zdaj, kako se konča ta stvar, zakaj vse je mogoče pri razmerah južne železnice. Wambrechtsamer ga neki pije rad in opravlja, kakor je v Račjem vsem dobro znano, le dopolne nekaj ur svojo službo in odjadra s prvim vlakom obiskavat svoje tovariše, s katerim dela svojo politiko. Zanaša se vedno na zaščito svojega najboljšega prijatelja, želez. nadzornika te proge, kateri mu gotovo ne bo skrivil nikdar lasu, dasi mora sam najbolj vedeti, da Wambrechtsamer ne opravlja službe.

kakor se zahteva od načelnika. Imamo že precej gradiva, ki bode svoječasnno dokazalo, da morajo stranke odhajati popoldne, ne da bi opravile svoje posle na postaji, ker načelnika ni doma. Našel bo Wambrechtsamer gotovo za to zanemarjanje dovolj izgovorov, katerim bode verjelo ravnateljstvo, ker spričuje vedno njegove podatke nadzornik proge, torej njegov pajdaš, ki ga le brani. — Kaj le to pomeni, da se je načelnik 3 dni po tej nezgodi zglasil bolnim?

Na vsak način bi moral biti načelnik popoldne doma, ker ima kot tak vedno zunanjo službo in mora skrbeti za red. Slavno ravnateljstvo pa mora to njegovo odsotnost tembolj uvaževati, ker sta ravno sedaj na tej težavni postaji samo dva uradnika razen načelnika, dočim so bili prej trije.

O tej zadevi še nismo govorili zadnje besede in le čakamo, kaj bode ravnateljstvo ukrenilo in smo radovedni, če bode tudi sedaj branilo moža, ki opravlja tako odgovorno službo, za katero ni nikakor zmožen niti po svoji formalni izobrazbi niti, po svojem nastopu; zakaj načelnik bi moral biti zares tudi reprezentacijska oseba lepega vedenja, ne pa surovega, hlapčevskega tona.

Framčan.

Vojna na Daljnem Vstoku. Prihod prvih ruskih ujetnikov v Nagasaki.

»Standard« se poroča iz Tokija z dne 11. t. m.: Ruski ujetniki so dospeli v Nagasaki. Generali in admirali, ki se niso hoteli s častno besedo zavezati, da se ne udeležijo več te vojne, se internirajo v Nagoji.

Iz Londona pa se brzojavlja: V terek dne 10. t. m. je dospelo 1600 ruskih ujetnikov v Nagasaki, kjer jih je guverner Arakava slovesno sprejel. Slovesen sprejem je Ruse

LISTEK.

„Primož Trubar“.

(Zgodovinska epska pesnitev. Napisal A. Aškerc. V Ljubljani, 1905. Založila Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg.)

(Dalje.)

Ko je bil Trubar prvič v Ljubljani, je pridigoval v Elizabetni cerkvi v Špitalskih ulicah. Vpliv njegove besede je bil velikanski R-formacijsko gibanje je sicer že prej imelo svoje prietaše, ali Trubar je to gibanje mogočno poživil. Nasprotja med reformacijsko stranko in med papisti so se mogočno poosttrila in prišlo je časih do izgrediv.

Aškerc nam je v plastični obliki podal podobo takega boja.

Trubar je ostal le nekaj časa v Ljubljani. Papiisti so ga izpodrinili in moral je v Loko pri Zdanem mostu, kjer je neustrašeno nadaljeval začeto delo.

Aškerc nam popisuje, kako se je Trubar v Loko sprijaznil z mislijo, da se oženi s celjskega lekarnarja Klause hčerko Barbko. Fino psihološko je Aškerc pri tem pokazal, kako se je

Trubar vedno bolj približeval protestantizmu in kako se je oddaljeval od katolicizma. Spoznal je, da je celibat protinaraven, da ima vsak mož naravno pravico se oženiti, kakor ima vsaka ženska to pravico, se omočiti. Trubar prvi Barbk:

„Ljubila pa ne bova se na skrivnem in hlinila ne bova se pred svetom ko dvin, ki jesta prepovedan sad ... Pokaj? Kaj ni ustvaril modri Bog moža in ženo? Vcepil jima ni ljubezni svoje v dušah stvarnik sam? Ljubezen tisti močni je stožer, okrog katerega se suče svet Čigavo delo je priroda čista? In kdo se drzne delo to grdiiti ter pačiti naravne zakone? Kdo sme tajiti vekovečni red, ki ga zapisal s prstom vsemogočnim Bog sam je, oče naš in gospodar, globoko v srca naša, v našo kri! Nel Skrivaj jaz ne bom ljubezni svoje. O belem dnevu stopim ti pred lice pa te poprosim: „Pojdi z mano, Barba, pa spremljaj me po svetu, skoz življenje! Očitno bom nazival te soprogo in vsakomur takrat povem v obraz: Glej, to je moja žena Barbara! In rakom žvižgat pojde celibat! ...“

Trubarjevemu pregonstvu v Loko je bilo kmalu konec. Svobodomiselní škof Kaejanar je poklical Trubarja v Ljubljano in kot ljubljanski kanonik je Trubar z vso energijo

nadaljeval svoje delo. Na njegovi strani je stalo tudi mnogo duhovnikov, med njimi kanonik Pavel Wiener in prošt Metnitz. A novi škof, desna roka cesarja Ferdinanda in prijatelj Leyolov, Urban Textor, je Trubarja pregnal nanovo iz Ljubljane in ga je poslal v Št. Jernej na Dolenjskem.

Papisti pa niso mirovali in ob dolžili so Trubarja krivoverstva. Aškerc je to historično resnično formiranje teh obtožb polžil na usta dvema ljubljanskima duhovnikoma, Filipu Štrausu in Janezu Varaždinu ki sta bila znana agitatorja proti reformaciji.

Filip Štraus.

Pro primo: Trubar ne mašuje več in mašo imenuje glupo vražo.

Janez Varaždin.

Secundo: Ne časti svetnikov božjih in ne Marije, božje matere; in iz podob svetnikov se norčuje.

Filip Štraus.

In tretjič: On ne posti se nikoli. Meso uživa v petek kakor v svete.

Janez Varaždin.

Četrti: Litanijs ne moli svetih.

Filip Štraus.

In peti: V spovednici ne sedi in grešnikov nikoli ne posluša, češ „Bog človeku sam odpušča grehe!“

Janez Varaždin.

In šesti: On obhaja sub utraque.

Filip Štraus.

In sedmi: Papeža ne pripoznava in javno pridiguje „Proč od Rima!“

Janez Varaždin.

Še nekaj si pozabil, ljubi Filip! On osmič se naslanja v zmotah svojih na Sveto pismo samo odločilno.

In česar ti ne najde v bibliji, to njemu prava ni beseda božja!

Filip Štraus.

In več, kaj še, moj dragi Varaždin? — In točka ta-le bode zdaj deveta! —

Kanonik Trubar se širokousti, da sam prevede na slovenski jezik vse Sveto pismo, stari testament in novi. In slovensko ljudstvo naše zajemlje naj potem krščanski nauk iz svojih bukev! ... Kolika predznost in pa neumnost! Ali dosihdob že pisal sploh je kdo v jeziku našem? Že misel o prevodu biblije na jezik naš je huda herezija! Al več še kaj?

Janez Varaždin.

Desetič, Filip moj! Izvedel sem, da tudi Trubar bojda oženi se! Zaročen je, to vem, s Celjankoj nekoj mladjo! ... Hihhihi! Na klin obesi torej celibat!

Filip Štraus.

Hehe! To bo smrdelo, ljubi Janez, ko vname najin se smodnik za hrbtom prokletim krivovercem! Hehehe!

Ko najin se izproži strašni top, požene v zrak vse gnezdo krivoversko ...

Vsled te obtožbe so bili prošt Metnitz, kanonik Wiener in nesateri drugi duhovniki zaprti, Trubar pa je pobegnil. Aškerc popisuje v lepi sliki ta beg in nas popelje potem v Rotenburg na Nemško, kjer je dobil Trubar službo in kjer se je oženil s Barbko. Trubar je trdno odločen, da iz tujine nadaljuje svoje delo. Ženi pravi:

„Ti, Barba, veš, da tudi jaz prisegel na sveti prapor sem vodnice svoje svobode evangelja in misljenja ... Veliko vzel že res mi je sovražnik. Oplenil me je lastne hiše moje in mojih knjig. Tovariše predrage mi vzel je, vzel mi domovino samo — prepričanja mi vzeti mogel ni in ne gorečega srca iz prsij, srca, ki plamenj za ideal, srca, ki ljubi narod svoj slovenski. Srce prinesel svoje sem seboj pa glavo svojo. Kar sem bil, sem še. Ne! Vzrasel sem v preganjanju, to čutim. In moč narašča mi od dne do dne. Tó moč posvetim vso rojakom svojim! ... V nevednosti pogubnem prahu tava še ljudstvo naše. Jezik lepi naš — kdo govori ga? Kmet zaničevani. V jeziku tujem govori mu grad v jeziku tujem govori mu cerkev, in knjige pišejo mu sami tujci. Talent je zakopan ta narod naš.“

silno presenetil in polkovnik Belajakov se je izrazil, da ni pričakoval tako častnega sprejema od sovražnika. Na Ruse je ta sprejem napravil vtis, kakor da bi se bili povrnili v domovino. »Jaz sem popolnoma prepričan,« je rekel polkovnik, »da sovrastvo med Japonijo in Rusijo skoro poneha in se sklene trajno prijateljstvo. Ako ta sprejem pripomore k temu, da se sedaj še sovražna naroda zblížata in sklene prijateljstvo, lahko s mirno vestjo trdim, da je naša usoda dragocenejša za interese Rusije, kakor ako bi se nadaljeval odpor v Port Arturuju.

To ni nobena govorna fraza in ako so tu navzoči častniki, naj le mirno poročajo, kakšno je pravo mišljenje ruskih častnikov napram Japoniji. Tako se poroča iz Londona. Ako je ruski polkovnik Belajakov res tako govoril, zato seveda ne moremo jamčiti.

Potopljene ruske ladje v Port Arturuju.

Japonski častniki v Port Arturuju, ki imajo nalogo, da preiščejo potopljene ruske ladje, poročajo o treh križarkah, o katerih se doslej ni vedelo ničesar natančnega, namreč o »Džigitu«, »Razbojniku« in »Sablaku«.

»Džigit« je potopljen v zapadni luki, njegovi jembori mole iz vode. »Razbojnik« leži v bližini svetilnika; sdi se, da so ga Rusi sami potopili. Križarka »Sablaka« je potopljena tudi v zapadnem pristanišču, uničile so jo japonske granate. Tudi tri torpedovke so našli še dve topničarki, ki jih je uničil ogenj.

Kje sta potopljena še dva torpedna rušilca, se ni moglo še dosejati dognati.

General Kondratenko.

Po poročilih iz Petrograda je dobila vdova generala Kondratenka, ki biva z dvema otrokoma v Habarovsku, 3000 rubljev, da se vrne v domovino. Kondratenkovi sorodniki so zaprosili, da se mrtvo truplo generalovo prepelje iz Port Arturja na Rusto.

Smrt generala Kondratenka so izvedeli iz inozemskih listov. Generalni štab je to vest potrdil šele z obvestilom o kapitulaciji.

Sorodniki se čudijo, da je bil Kondratenko ubit v kasematah, ki bi morale biti varne pred bombami in granatami. Pokojni general je pisal dnevnik; kje se sedaj nahaja ta dnevnik, se doslej še ni moglo dognati.

Rusko brodovje v Indijskem okeanu.

Admiral Felkerzam se je glasom brzogovke iz Mavričija izrazil napram kapitanu parnika »Okeus«, da pričakuje, da ga Japonci napadejo

v Indijskem okeanu; obenem je prosil za karto pristanišča Diego Suarez. Admiral je mnenja, da se baltičko brodovje usidra pri Sejšelskih otokih. Transportna ladja »Rusa« je 4. t. m. nakupila v Tamatavi veliko zalogo provianta. Na Madagaskarju so Francozi povsodi sprejeli Ruse s veliko prijaznostjo in navdušenjem. O ladji »Rusa« poroča »Daily Mail«: Čuje se, da ima »Rusa« na krovu dvojno, iz Rusov in Nemcev obstoječo posadko. Po potrebi se baje parnik spremeni v rusko ali nemško ladjo; takisto se menja tudi posadka, enkrat je ruska, v drugič pa nemška.

Eskadra admirala Petrovskega.

Iz Sueza se poroča, da je tjakaj priplulo brodovje admirala Petrovskega, obstoječe iz križark »Oleg«, »Izumrud«, »Rion« in »Daipe« in torpedovk »Grozni«, »Gromki« in »R-zv«, ter se usidralo v pristanišču. Ruske ladje niso v Suezu vzele na krov nobenega provianta ali premoga. Egiptiska vlada se je držala istih varnostnih odredb, kakor pri eskadri admirala Felkerzama.

Hospitalna ladja »Kostroma«.

Po poročilih iz Petrograda se parnik »Kostroma« prostovoljno morarice spremeni v hospitalno ladjo, ki bo spremljala tretje brodovje na Daljni Vstok. Ladja bo obenem nosila vojno zastavo in zastavo »Rdečega križa«, o čimer je francoski poslanik v Tokiju že obvestil japonsko vlado.

Poročilo generala Saharova.

General Saharov poroča: Očedelek sibirskih kozakov se je odpravil 8. t. m. v okolico vasi Mici, da bi se preskrbel s krmo. Našli so dve japonske predstraže in jih pogladi v beg. Kozaki so na to vzeli krme, kolikor so je potrebovali, iz japonskega skladišča, in se umaknili brez vsakih izgub, dasi so Japonci s soslednih gričev odkrili nanje najljubši ogenj.

Položaj na mandžurskem bojišču.

Iz Huanšana se brzogavlja: Poslednje dni je bilo vreme na občno začetnje tople, kakor spomladi. Celoponoči je bilo mraza komaj 3 do 5 stopinj.

Tišina, ki je trajala na bojišču skoro tri mesece, je nenadoma ponehala. Cele dni grme topovi, zlasti na zapadni fronti. Včasih se strelja tudi vso noč. Japonci brez prenehanja utrjujejo svoje pozicije. Kozaki privedo vsak dan cele čete japonskih ujetnikov v ruski tabor.

Kuropatkin namerava obkoliti japonsko levo krilo?

Po poročilih iz Londona se vsi vojni poročevalci strinjajo v tem, da je bil večji oddelek Kuropatkinove armade odpeljan naravnost proti japonskemu levemu krilu. Sodi se, da poskusi general Kuropatkin objeti levo krilo japonske, predno dosepe maršala Ojama na pomoč Nogijeva armada, ki rabi iz Port Arturja na bojišče blizu štiri tedne.

Japonski naklepi glede francoske Indokine.

»Echo de Paris« priobčuje nadaljevanje senzacionalnega dokumenta, čigar avtor je bivši japonski ministrski predsednik baron Kodama.

Kodama pravi med drugim: V slučaju, da bi v vojni zmagala Rusija, bi se Japonska lahko odškodovala na jugu. Japonci bi si pridobili Hongkong in javajske Filipine, napadli Francijo v Indokini ter s tem odvrnili od sebe vsako nevarnost v bodočnosti. Kitajska napreduje v sedanjih letih tako hitro, da bi lahko dajala Japoniji v tej vojni gmočno podporo, kakor sedaj Francija Rusiji. V to svrhu bi bilo treba Kitajsko spojit z Japonijo. Japonski konzuli imajo nalogo stopiti v stik s kitajskimi mandarini in bonoi (kitajski duhovniki), da jih pridobije za ta načrt. Za središče vse te akcije je določen otok Formosa.

Zakaj vlada napetost med Nemčijo in Anglijo?

»Duisburger Zeitung« poroča iz zanesljivega vira, da vključ demantiju vlada med Anglijo in Nemčijo zelo napeto razmerje in sicer izza časa hulske afere. Vzrok napetosti je ta, da sta nemški in francoski poslanik v Londonu intervirala, ko je Anglija hotela po hulskega dogodka zabraniti, da bi rusko brodovje nadaljevalo svojo pot na Daljni Vstok.

Nemški poslanik se je popolnoma postavil na stališče svojega francoskega tovariša in kratko izjavil, da nemška vlada ne bo na noben način trpela, da bi se ruskomu brodovju branilo nadaljevati svojo pot na Daljni Vstok.

Posledica te izjave je bila, da so Angleži pustili na miru baltičko brodovje in da je med Londonom in Berlinom nastala velika napetost.

Štajerski deželni zbor.

Gradec, 12. januarja. Najprej se je razpravljalo o aferi ptujskega župana, posl. Orniga. Okrajno sodišče v Ljubljani namreč prosi, naj deželni zbor Orniga izroči v sodno preganjanje zaradi razžaljenja časti. Poročevalci je prosili, naj se to ne zgodi. Posl. Ornig je britko tožil, kako ga preganja slovensko časopisje, v sled česar je moral on in ptujski mestni zastop vložiti celo vrsto tožb. V sled hišne preiskave pri dr. Brumnu je ta vložil proti

Ornigu protitožbo. Zadeva je baje postala še osebna, v sled tega prosi, naj se ga izroči. Sprejeto. — Za upravo v novem šolskem in kletarskem poslopiju vinorejske šole v Mariboru se je dovolilo 22562 K.

Nadalje se je sprejel predlog naučnega odseka, s katerim se vlada poziva, da zgradi novo poslopje za moško in žensko učiteljsko v Gradcu, da spopolni žensko učiteljsko ter ustanovi na Gor. Štajerskem še eno moško učiteljsko. — Posl. dr. Hrašovec je pri tej priliki naglašal, da ima slovenski narod pravico do izobrazbe učiteljev. Ne zavidamo jih Nemcem, zahtevati pa moramo enako pravico za slovenski narod. Vlado prosi, naj odpomore pomanjkanju slovenskih šol. Razvnela se je debata. Posl. Pfrimer je trdil, da se učiteljske v Mariboru upravlja popolnoma v slovenskem smislu. Pet šestink učiteljev je Slovencev (ker ni bilo sposobnih Nemcev!). Tudi je baje ravnatelj popolnoma izključil Nemce iz dvojezičnih tedajev. — Posl. Robič je zavračal napade na ravnatelja Schreinerja, ki ga povsod priznava za pravičnega. Nadalje je naglašal, da novo učiteljsko z Gor. Štajer ne bo odpravilo pomanjkanja učitelstva; pomanjkanja je kriv le zakon o učiteljskih plačah. — Posl. dr. Hrašovec je izjavil, da so Slovenci popolnoma za delitev slovenskega in nemškega učiteljskega v Mariboru in za ustanovitev samostojnih zavodov. — Za vzdrževanje razvalin celjskega gradu se je dovolilo do nedolženega časa letna podpora 600 K, za neke muje po prave pa se je dalo posojilo 6000 K. — Posl. dr. Hofmann-Wellenhof je interpelliral, zakaj še vedno ni potrjen novi disciplinarni zakon za učitelstvo. — Nato se je seja prekinila ter zvečer nadaljevala. — V večerni seji je prišel na vrsto predlog posl. Robiča za pomaknitev vsega učiteljskega iz tretjega v drugi plačilni razred, tretji plač. razreda pa se naj sploh opusti. Predlog sicer ni bil sprejet, pač pa se je sklenilo, da deželni odbor s deželnim šolskim svetom izvede v letu 1905. izredno revizijo krajevnih plačilnih razredov ter se mu v ta namen dovoli 50 000 K, in sicer za pomaknitev šol iz tretjega plač. razreda v drugi 40 000, za pomaknitev iz drugega v prvi pa 10 000 K. Veljavnost pomaknitve se šteje šele s 1. januarjem 1906. — Posl. dr. Ploj je izjavil, da Slovenci umaknejo minoritetni predlog, ki je brez upanja, in da se ne potraji pičlo odmerjeni čas. — Posl. Resel je obžaloval, da so Slovenci odtegnili predlog, za katerega bi se morda bila vendarle dobila večina. Zavezal se je zopet za odpravo III. plač. razreda, s čimer bi se najboljše odpomoglo pomanjkanju učitelstva.

Volilno gibanje na Ogrskem

Budapešta, 12. januarja. V Temešvaru je liberalna stranka enoglasno postavila grofa Khuena-Hedervarya zopet za kandidata. Rumuni postavijo 40 kandidatov, izmed katerih imajo nekateri dobro upanje, da prodor.

Budapešta, 12. januarja. Ministrski predsednik grof Tisza je razposlal vsem političnim oblastim okoliščine z naredbjo, v kateri budi uradnike, naj pri predstopitih volitvah izvršujejo svoje ustavne pravice v zakonitih mejah.

Iz Srbije.

Belgrad, 12. januarja. Nčelnik srbskega tiskovnega urada in kraljev privatni tajnik Živoje Balazović, da je inozemsko časopisje zvedelo za nameravani zapupni sestanek med kraljem Petrom in knezom Ferdinandom.

Vatikan in Kvirinal.

Rim, 12. januarja. Papež je sprejel v daljši avdienci vojvodo in vojvodinjo iz Gineve ter ju pri slovesu spremil do vrat. Ta obisk je zelo pomenljiv, ker je po odvzetju papežev države to prvič, da je papež sprejel člane svoje vladaške rodbine.

Kriza na Francoskem.

Pariz, 12. januarja. Govor predsednika Doumerja pri nastopu svoje službe je bil v celoti pomirjevalen. Obetal je nepristranost ter poudarjal, da mora Francija biti dožela odločne demokracije in močna, da s častjo izpolni svojo mirovno misel. Nato je izjavil ministrski predsednik, da se začne v jutranji seji obravnavati o interpelacijah glede splošne vladne politike. Jutri se tedaj odloči usoda Combesove vlade. Vse socialistične stranke so sklenile, da podpirajo njegovo vlado.

Liberalna vlada na Angleškem.

London, 12. januarja. Predstopitnih volitev se sedanja vlada zelo boji. Vojni minister Forster je izjavil na nekem shodu, da bo volilni boj zelo hud, in ni gotovo, da bo konzervativna vlada zopet prodrla. Tudi predsednik upravnega sveta, Lang, je izpovedal, da je skoraj gotovo, da dobi Angleška za nekaj časa v'alo iz liberalne stranke.

Dopisi.

Iz Sentvida. Ne strmite ampak oprostite, da Vas s par vrticami nadlegujem. Klerikalci se boje sodne preiskave, ki jih čaka ali se je mogoče že začela. Da bi se tej kolikor mogoče izmuznili in sebe nedolžne napravili zamogli, izmislili so si naši pošteni klerikalci kar živo laž in spravili so se v »Domoljubu« št. 1 t. l. na prvi strani nad mojo osebo, misleč, da bode njih laž v »Domoljubu« kar tako potihoma pošla, ne da bi jaz izvedel in da me bodo potem dolžili predbacivanja po-

Zakaj ne dvigne nihče ga na dan? In zlahten kamen je to dobro ljudstvo. Zakaj ga nihče ne obrusi? Glej, tako sem premišljal čestokrat. In v težki neki in brezsneni noči zaslišim taje glas: »Ti začni sam! Na delo, Trubar! Kaj še omahuješ?« In premišljal sem in premišljal. In našel sem čarovni tisti ključ, s katerim odprem bratom svojim vrata k prosveti in svobodi. In ta ključ je jezik naš! In tam, kjer sta prestala apostola slovanska pred stoletji, nadaljeval bom jaz veliko delo. In vzora moja sta Ciril, Metod. Razumeš, draga — v maternem jeziku bom pisal knjige ljudstvu svojemu. Svoj plug zasadi v brazdo sem te dni. Celina je načeta ... Trske liste dobil sem danes iz tiskarne, glej! Veliko poudarjal sem in mislil, kako naj pišem jezik svoj slovenski in v kakšne črke vlijam naj besede, ki ljudstvo izgovarja jih doma ... Najdražji božji dar je jezik naš, odsev, odmev je našega duha. Kaj torej naj oznanjam najpoprej v domačih knjigah svojih? Ali ne besedo božjo samo med rojaki? Čimbolj pa se poglabljam v Sveto pismo, čimdalje pišem, več, tembolj in bolj ugaja mi beseda materna. Saj ta beseda sladka mi je zdaj duhovna tista močna zla: nit, ki veže me do domovino mojo. In ta beseda mi predrami brate. S slovensko knjigo rešim jih mraku in jih privedem k luči in svobodi ...

Natančno tako pač ni Trubar mislil, ali njegova dejanja opravčujejo pesnika, da je položil Trubarju take besede na jezik. Narodnostna misel je v 16. stoletju še neznana stvar, ali dejanja Trubarjeva so taka, kakor da je on prepričan jugoslovanski nacionalist. Pesnikovo idealiziranje je torej docela opravičeno.

Zato tudi ni ugovarjati, da je Aškerc položil na jezik Trubarju (pri odzdravu na prekrasni sprejem, ki mu ga je priredila Ljubljana, ko se je vrnil iz Nemčije) tudi naslednje besede:

Slovenci! Naš napočil zdaj je dan! Mi zdaj smo prvi na slovanskem jugu. Mi zdaj budimo druge brate svoje, Hrvate, Srbe in Bolgare. Hej, do Carigrada širi naš se glas! S slovenskoj tiskanjo besedo božjo mi spreobrnemo še tiste brate, ki islamu podjarnili jih je Turek. In s knjigami, z orožjem ne morilnim, premagamo Osmana posihdob, da več ne bo napadal domovine! In to je nove vere čudna moč, da prebudila vse nas je iz spanja ...

Dejanja Trubarjeva zopet pričajo, da bi bil gotovo tako mislil, ko bi bil svet tedaj sploh poznal narodnostno misel. (Dalje prih.)

Kako si stvarimo in ohranimo dobre in zdrave zobe.

Spisal dr. Edvard Bretl, zobozdravnik v Ljubljani. (Dalje.)

Negovanje zobovja in ust pri odrastlih.

Največja kvara za človeško zobovje je pomanjkljivo negovanje. Ljudstvo o tem temeljito poučiti je sveta dolžnost vestnega zobozdravnika.

V čem pa obstoji negovanje ust in zobovja? Deli se v bistvu v dva dela; prvi je vsakdanje negovanje po človeku samem, drugi del skrbi je po izročenu vestnemu svetu in spretni roki zobozdravnika.

Tudi tu velja važno načelo. Daj si preiskati svoje zobe od zobozdravnika dvakrat na leto! Morebitne luknjice na zobeh naj se takoj izpolnijo, še predno začne boleti dotični zob! Istotako naj se odpravi zobni kamen enkrat ali dvakrat na leto!

Z zobovjem naj se krepko grize, če hočemo, da bo popolnoma kos svoji nalogi. Bolje je jesti redilni trdi rženi kruh, kakor naše mehko belo pecivo,

bolje je z meljači tretji orehe, kakor se sladkati s čokolado in bonboni.

Nezmerno uživanje alkohola škodi celemu organizmu, torej tudi zobovju. Tabak sam na sebi ne škodi zobem, vendar pa jih sčasoma orumeni.

Usta se naj očistijo večkrat na dan ne le zjutraj, ampak tudi po vsakem obedu, posebno pa predno ležemo spat. Dobro je rabiti res toplo me mlačno vodo, ker se tako laglje odpravi na zobeh se nahajajoča mast in sliz; saj se n. pr. tudi pri pomivanju mastnih posed rabi le topla voda.

Ko smo govorili o bistvu zobne gnilobe se je omenilo, da v vsakih ustih na milijone se nahajajoče bakterije razkroje jedilne ostanke, ki po vsaki jedi obteče med zobmi. Pri tem procesu se tvorijo kisline, ki odzema zobem vapnene soli in jih tako razdevajo in kvarijo.

Davno je pa že znanstveno doganano, da se teh bakterij v ustih ne da popolnoma uničiti ker se ne more rabiti tako močnih antiseptičnih raztopin, kakor bi jih bilo v ta namen treba. Sicer pa to ni potrebno, saj dokler ni v ustih jedilnih ostankov, tudi bakterije ne morejo zobem škodovati.

Če to upoštevamo, tudi razvidimo, v kakem smislu da je treba usta snaziti, da se zabrani razvoj zobne gnilobe. Jedro vse skrbi za usta in zobe je to, da se po vsaki zaužitji jedi vestno odstranijo vsi ostanke izmed zob in iz ust.

Samoočisti se tudi jasno, da je nespameten in neuspešen trud, ako si hoče kdo samo z izplakovanjem s ustno vodo ohraniti zobovje. Seveda bočejo nekateri mazači s kričnimi naznanili občinstvo preveriti, da more edino ta ali ona ustna voda zobe zdrave ohraniti. Najboljše ustne vode, ki se dobe v kupčiji, nimajo razen osvežujočega učinka nobene druge prednosti, kakor da zobem vsaj ne škodujejo, toda mnogo jih je naravnost škodljivih. Od njih naj se nikar ne pričakuje kakih čudovitih učinkov. Da bi take ustne vode stalno ugodno vplivale, se od resno misleče zdravniške vede še ni dokazalo, niti potrdilo. Preiskali so znanstvenim potem raznotere ustne vode in se je le pokazalo, da ne donaja nobena izmed njih posebne koristi.

(Dalje prih.)

panja 50 K slapenskim tajnim svetnikom, češ, zakaj pa ni odgovoril. Gospod urednik, povedite tem lažnjivim, da ni res, da bi bil jaz slapenskim tajnim svetnikom obljubil 50 K ako premetijo Kobola, da za nas voli; tudi ni res, da sem se jaz z vsemi istimi menil; res pa je, da sem isti dan bil po svojih opravilih v Ločah in tudi na Slapu in tako prišel tudi do starega znanca Gašperja tam na Slapu. Menil sem se z njim in njegova sinu, zdrgum pa nikomur. Tudi je res, da sem rekel Gašperjevemu sinu, da dam raje za pot 2 kroni, ako ni drugače, da gre v šentvid Kobola nagovarjat, naj z nami voli; ako noče drugače, naj se umakne na Slap. Gašparjev sin ni vzel ničesar. Gospoda Mercine in Zorza pa niti videl nisem. Povedite jim tudi, da jaz, ako svesto stojim na narodno napredni strani, in to v moje veliko škodo, in če tudi zmaga, da se sploh ne zanašam na županski stolec, ker sem županstva sit. Sicer pa imamo druge, ki bi sprejeli in sicer zanesljive, dobre moči. Ni treba mi torej čakati, da še le klerikalna stranka, ki preži že več let po letem, moj županski stolec podere. Sicer pa ga tudi privoščim nji, samo da bi ga pravim potom dosegla, ne pa da se drugje ob kazenski zakon, posebno pri Kobolu in kakor se sliši drugod; kazenska preiskava boče že dognala resnico. Ako hoče klerikalna stranka glasom „Demoljuba“ za mano noreca briti, pove naj odkrito svoje prestopke kot jaz, potem bomo videli, kdo se je pošteno v peto vgriznil. Če gava je bila škropilnica in enoletne obresti od 200 K bomo tudi poizvedeli, kajti iste so se Kobolu za volitev ponujale in Kobol je volil res na klerikalni strani, a ne kakor „Domoljub“ piše po svojem prepričanju, ampak tako, da se je smejal še gospod komisar zraven ostale komisije, ko ga je prašal ali voli po svojem prepričanju in če može pozna.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 13. januarja.

„Grazer Tagespost“

beleži, kar je pisal dr. Tuma zastran vseučilišča, beleži to z veselijem in pravi da ravno to, kar ugovarja dr. Tuma, ugovarjajo našemu narodnemu postulatatu tudi Nemci.

— **Nemškutarska ptujška cunja „Štajero“** zaletava se v sadnjem svojem lističu v naš list, ker se isti nikakor noče za „Štajerčev“ „naprednjak“ ogrevati ter pravi: „G dr. Tavčar bi vendar le moral vedeti, da so štajerski klerikalci ravno toliki lumpi, kakor kranjski.“ — Nj, g. dr. Tavčar ve še več, namreč, da „Štajerčev“ „naprednjak“ sploh niso naprednjaki nego prav grdi nemškutarji, ki pod plaščem naprednjaštva sleparijo slovenski narod.

— **Predavanja „Prosvete“ v „Mestnem domu“.** V sredo je predaval prof. Grošelj o „radiju in novih žarkih“, završil s tem ciklus svojih naravoslovnih predavanj. V uvodu svojega predavanja je pojasnjeval fizikalne pojme „molekul“, „atom“, „naglašal, da je v molekularnem in atomskem svetu opažati v malem iste pojave, kakor v vsmiru ter kazal na veliko sorodnost, da skoro enakost mikrokozma z makrokozmom. Nato je risal fizikalne in kemične pojave materije, razpravljal o Röntgenovih žarkih in opisoval čudovite lastnosti radio-aktivnih tvarin vobče in radija še posebej. Ob koncu svojega govora je nakratko recapituliral vsebino svojih prejšnjih predavanj, naglašajoč, da je znatveno naziranje o postanku sveta edino utemeljeno in pravilno in z dokazi tako podprto, da se veda ne more klanjati svetovnemu naziranju, ki ga uči cerkev, valed česar bi bilo v interesu cerkve same, da prilagodi svoje dogme znanstvenim naukom, mesto da jih brezuspešno pobija, ne da bi mogla le ene znanstvene teze overiti s protidokazi. Število navzočih občinstvo je predavatelju vihrano ploskalo, kar je dokaz, da so njegova razmotrivanja splošno ugalala in da so se poslušalci strinjali z govornikovimi zaključnimi besedami. G. sp. Grošelj je obljubil, da bo svoja predavanja nadaljeval o Veliki noči in da bo ob ti priliki zlasti razpravljal o razvoju življenja in postanku človeka na zemlji. Ko zaključujemo svoja poročila o Grošljevih predavanjih, mi moramo šestati na uspehu in mu samo želimo, da bi svoje zapovedno delo tudi enako uspešno nadaljeval, kakor je je prišel.

— **Umetnost v otroškem življenju.** Dne 12. t. m. so otvorili hrvaški učitelji v „umetniškem domu“ v Zagrebu razstavo risarij pod imenom „Umetnost v otroškem življenju“. Na otvoritvi se je zbralo mnogo občinstva,

katero je pozdravil predsednik razstave vaučilniški profesor dr. Hinko pl. Hranilović, na kar je otvoril razstavo njen pokrovitelj zagrebski župan dr. M. Ambrož. Pri skupini, ki jo je razstavil učitelj v Dol. Logatcu g. I. Šega, je izrazil župan željo, da naj se mu predstavi navzočega razstavitelja. G. župan se je v najlaskavejših besedah zahvalil razstavitelju, povdarjajoč, da ga i-redno veseli, da se je tudi Slovence odzval z naravnost občudovanja vredno skupino prosil navzočega razstavitelja, da prav kratko očrta svojo metodo. Tudi pri odhodu se je župan najsrčneje zahvalil razstavitelju z željo, da se priboduje rastavo udeležiti najmanj tisoč slovenskih učiteljev.

— **Umrli** je danes ponoči v visoki starosti znani ljubljanski zdravnik g. Fran. Ks. Finz. Pokojnik je bil valed svojega veselega snačaja in zdravega humora v vseh krogih izredno priljubljen N v m. o!

— **Plesni venček natakarnje** in markerjev je bil včeraj v kazenski restavraciji in se je v vsakem oziru tako imeni no obnesel.

— **Občinski odbor občine Vič** je v svoji seji dne 8. t. m. soglasno sklenil davek od pavov, in sicer od vsakega psa po 4 K na leto, izvzemši one, koji so za varstvo samotnih posrstov neobhodno potrebni.

— **Izpod Grintovca.** V dopisu pod tem naslovom je v drugem „zgledu“, glasečem se: postave pozna isti gospod, ker je na podlagi teh učenca Francu Kernu itd. držate besedo „isti“. Gasi nai se: Postave je poznal nekisi Cerkelj odišti kaplan (katehet), ki je na podlagi itd.

— **Zgodnji metulj.** Dne 11. januarja ujel je Peter Pogačnik upokojeni učitelj na dvorišču gosp. Murna svedarja v Kandju metulja „pogrebca“ (ter Trauermantel. Vanessa Antiopa). Oddal je živega prof. Jeraju v Novem mestu. Po redka prikazen, če se pomisl, da je zjutraj top omer kazal — 7°R.

— **Zmrznili** je mladenič Alojzij Rškarič od Sv. Benedikta v Slov. Goricah. Napil se je bil žganja tako, da je obležal pod milim nebom in zmrznil. „Slov. G.“ spodre pravi, da je bil priden član mladeniške Marijine družbe.

— **120%, naklado na užitninski davek** je uredel k rški deželni zbor in je dotični zakon že potrjen. Posledica tega je, da so gostilničarji na Koroškem podražili vino za 16 vinerjev.

— **Prebivalstvo Trsta.** Dne 31. decembra 1904 je imel Trst 191.403 prebivalce.

— **Zopet tatvina v Trstu.** V trgovino Josipa Kralja v Barkovljah pri Trstu so se vtihotapili doslej neznanu tatovi. Ukradli so iz miznice 800 K. Odprli so tudi blagajno in vzeli nad 600 K iz nje, potem pa blagajno zopet zaprli.

— **Izpred sodišča.** Kazenske razprave pri tukajšnjem deželnem sodišču: 1.) Aleksander Šerc, košičar v Zgornji Šiški, je bil tožen, da je pri odhodu iz službe svojem gospodarju vzel košičaški plašč. Kakor se je izkazalo, je bil Šerc dotični večer nekoliko vinjen prišel v hlev Jakoba Kočvarja, kjer je nočil; bilo je pa ti-to noč precej mrzlo, zato je šel k prejšnjemu gospodarju in si tam izposodil plašč, s katerim se je odel. Sodišče ga je oprostito. — 2.) Matevž Golob, delavec na Hrušici, je dobival od Leopoldine Tomelj hrano in stanovanje na upanje. Ko je dolg narastel na 59 K 44 h, je Golob skrivaj pobegnil, prej pa še zamenjal svoje slabe dišme z Janez Bojčevimi, vrednimi 13 K. Obsojen je bil na 8 mesecev ječe. — 3.) Jožef Kočančič, 19 let star, bčarski pomočnik pri Jožefu Umku v Ljubljani, je vzel Čakovi nakakarije iz nezaklenjene omare nekaj smodk in torbico z vsebino 95 K 59 h; svojemu gospodarju je pa vzel 4 ključke od w-rtheimerice, in ga oškodoval tudi sicer za 160 K. Ume pravi, da je imel Kočančič revolver, zato se mu ni upal dosti reči. Obsojen je bil na 4 mesece težke ječe; obenem se je pa tudi izreklo, da zapade odvzeti revolver. — 4.) Jera Kobal, posestnikova žena v G. renji vasi, je prišla v spalno sobo Mhe Gostiše pod pretezo, da je prišla izkat klubok Janca Gostiša, ki ga je baje prejšnji večer v tej gostilni pustil. Miha Gostiša je pa iz svoje postelje dobro videl, kako je stikala po njegovih blažnih žepih, ki je imel v njih za kakih 60 K drobiža. Obsojena je bila na 5 dni zapor. — 5.) France Zupančič, 18 let stari hlapec, Frančiška Presetnik, 16 let stara posestnikova hči in Ana Novak, 15 let stara dekla, vsi iz Smartna ob Savi, so vzeli Hle in Knez 9 kokaši in 1 petelina. Vzeto kurčino so imenovani skuhal in snedli. Te pojedine se je udeležil tudi hlapec Mlakar, čeravno je dobro vedel, da so

kokaši vzete. Slednji je bil zaradi udeležbe pri tatvini obsojen na 14 dni ječe, prvi trije pa vsak na 3 tedne ječe.

— **Delavsko gibanje.** Včeraj se je odpravilo z jutruje kolodvora v Ameriko 7 Slovencev in 15 Hrvatov, nasaj pa je prišlo 25 Slovencev. — Na Jesenice se je odpeljalo 15 Dalmatincev, v H. učino pa 16 Hrvatov.

— **Pes ugriznil.** Včeraj je na Poljanški cesti ugriznil v desno medeno neki pes Jerneja Raje, bivšega trgovskega pomočnika, in ga lahko telesno poškodoval.

— **Izgubljeno in najdeno reči.** Marija R. je je našla srebrno žensko uro. — T-resija Erbečnik je izgubila srebrno žensko uro s veri žico. — Franc Pock, gostilničar na Brezovici, je izgubil zaboj z različnimi stvarmi, v vrednosti 11 K. — Otilija T-hnikar je izgubila črno denarnico, v kateri je bil bankovec za 10 K in okoli 4 K drobiža.

— **Tedenski izkaz** o zdravstvenem stanju mestne občine ljubljanske od 1. do 7. januarja 1905. Število novorojenecv 23 (=30,8%) mrtvorjenecv 1, umrlih 36 (=49,9%) med njimi jih je umrlo za jetiko 10 za vnetjem soplilnih organov 2 vled nezgode 1, za različnimi boleznimi 23. Med njimi je bilo tujev 10 (=27,7%), iz zavodov 16 (=44,4%) Za infekcijskimi boleznimi so oboleli, in sicer za ošpicami 2, za tifusom 1, za vrtico 2, za ušenom 1 oseba.

— **Hrvatske novice.** — Hrvatsko društvo za na predavanje v zgogiji je otvorilo danes v umetniškem paviljonu razstavo modernih risarij raznih užitnih zavodov Avstrije, Ogrske in Nemške. — Hrvatski sabor je začel včeraj zopet zborovati. Prihodnja seja je v ponedeljek 16. t. m. — Nov klerikalni list v Bosni. Nadakof dr. Stadler je dobil dovoljenje vlade, da začne izdajati klerikalni dnevnik v Sarajevu. — Nova železnica. Neki Z grebšan je dobil koncesijo za predprilave, da se zgradi oskotirna železnica Zagreb-Belovar-Sv. Ivan Zelina.

— **Najnovejše novice.** — O grofu Pavlu Szapariju, bratu proslulega bivšega češkega guvernerja so razglasili časopisi, da je napravil 2 milijona dolgov ter pobegnil. Sedaj pa je razglasil njegov pravni zastopnik, da je grof odšel le za zimo v Pariz in da je smešno govoriti o finančnih stiskah, ker so grofova posestva in hiše vredne 18 milijonov kron.

— **Med delavci na Španskem** nevarno vre zaradi povišanja užitnine.

— **Velik štrajk** je nastal v nemških rudnikih pri Essenu, kjer dela tudi več Slovencev. Dosedaj štrajka že 80.000 rudarjev, a bati se je, da ustavi delo do 200.000 delavcev. Premog se rapidno draži.

— **Crispijevo truplo** so slovesno prepeljali iz Palerma v Panteon v cerkev sv. Dominika. Obenem so mu v Palermu odkrili spomenik.

— **V blagajni ubeglega barona Mompurga** se je našlo 92 h gotovine.

— **Pretendent za albanski prestol**, bivši španski trgovec knez Aladro Kastrioti, ki je trdil, da je potomec Skanderbegov, je v Neapolju umrl.

— **Grof obsojen v dveletno ječo.** Avstrijsko plemstvo dela tudi v tupni čast svoji domovini. Avstrijski državljani, grof Roger Roséguier de Miremont, je sicer potomec najstarejše plemenitaške rodbine, a plemeniti posebno ni po srcu. Že njegov oče ni imel mnogo kredita doma, valed česar se je preselil na Dunaj, kjer je osleparil neko gosposižno Scutter za 50.000 frankov. Tudi mladi grof Roger se je držal lakoverne strre device ter ji z vsakovrstnimi zvijačami in lažmi izvajal večje vsot, dokler ni napravil lakoverne ženske popolnoma na nič. Ko je izvalil gosposižni 44.000 frankov. odrekla mu je nadaljni kredit. Tedaj si je izmislil mladi grof novo zvijačo. Pravi je, da se je zaročil z bogato rusko vdovo, princezino Marjo Fedorovno, ki je že družič vdova ter je podčevala za obema možema blizu 10 milijonov frankov. Kazal je tudi ženitvansko pogodbo, ki je bila seveda ponarejena ter imela notarjev podpis. V tej pogodbi se je bogata nevesta zavezala, da plača grofu 2 milijona frankov, ako se zaroča razdere. In s to pogodbo je izvalil stari devici še ostanek njenega premoženja. Policijsko so dišče v Parizu je obardilo plemenitaga sleparia v dveletno ječo.

— **Statistika švicarskih šol.** Švicarska ima 3 milijone prebivalcev, a 5633 osnovnih šol ter 10.116 učiteljev in učiteljic. Šolo obiskuje 473.058 učencev in učenk. Vzdrževanje ljudskih šol stane na leto 30 milijonov frankov.

— **Tunel med Francoško in Anglesko.** Otakar je sklenjena angleško-francoška pogodba, se je zopet začelo govoriti o gradnji tunela med tema dvema državama. Francoška trgovinska komora v Londonu.

— **Zal. podžupana v Gradcu** je izvoljen dosedanj župan in se vedno faktični vodja na stne občine dr. Graf II. podžupan je Ertel.

— **„Društvo dobrobršne osvoboditve“.** V Tomsku na Ruskem so kmetje ustanovili ligo dobrobršnosti, ki ima namen, da slabe starčke in nerazdravljive bolnike spravi brez bolečin na drugi svet. Svoja posvetovanja so imeli člani lige v neki bajti sredi gozda, kjer se je sklepalo o življenju in smrti njihovih starcev in bolnikov. Tisti, o katerem so sklepali, je sedel na visokem stolu sredi zbora, da si ga je mogel vsak zborovalec natanko ogledati. In tudi sam je moral o sebi sklepati. Ako je bila izrečena smrtna obsodba, so odnesli obsojenca globlje v gozd, ga položili v jamo ter mu prerezali žile na vratu. Tako je končal brez bolečin. Brata neke bogate kmetice sta si hotela na lahek način prilastiti sestrično premoženje. Naznanila sta ligi, da je sestra nezdravljivo bolna, da ji bolezen vdarja v mozeg in da mora v teku meseca umreti. Sestra, ki je imela samo revmatizem, je izvedela za namero svojih bratov ter jima ušla k sodišču. Na ta način so oblasti izvedele za obstoj „dobrobršne lige“.

— **Od pastirja do milijardarja.** Nedavno so v Londonu javno nabirali prispevkov za podrobojniščinca. 76letni lord Mount Stephen je daroval 5 milijonov kron brez hrupa in reklame, kakor da bi bil dal desetak. Sicer pa ni prvi, da se je pokazala v javnosti ta dobrodelna roka. Rojen je bil Stephen v Dufftownu, kjer je do desetega leta pasel živino. Pozneje se je učil trgovine ter služil dalje časa v neki londonski trgovini za pomočnika. Neki dan je prišel v trgovino neki kupec iz Montreala. Ko se je mladi komij podpisal na neko naročilo, zapazil je kupec, da je ime enako kot njegovih bližnjih sorodnikov. Začel je komija ispraševati in kmalu je zvedel, da je Stephen njegov stričnik. Povabil ga je s seboj v Kanado, in mladnič je bil takoj pripravljen. To je bilo leta 1850. V Montrealu sta imela skupno cvetočo kupčijo z volno. Pozneje sta ustanovila banko ter začela graditi neko železnico. Leta 1890 je dobil angleško baronstvo. Ob jubileju kraljice Viktorije je podaril 1 milijon dolarjev za zgradbo Viktorije-bolnišnice v Montrealu. Med svojih 35 sorodnikov je razdelil 10 milijonov dolarjev. Nekdanjega pastirja s ponosom obiskujejo priroci in drugi velikaši. Bil je dvakrat oženjen, a otrok nima, pač pa je pohčeril neko malo deklico, ki jo je pozneje omožil ter možu kmalu pripomogel do baronstva, a danes je vrhovni guverner v Avstraliji.

— **Sleparije bivšega posl. Hegedüsa.** Veliko senzacija je zbudila po celi Ogrski aretovanje bivšega poslanca dr. Hegedüsa v Budimpešti. Življenje tega človeka je tipično za potratneže v Budimpešti. Hegedüs izvira iz ugledne rodbine. V mladosti je bil ministrski uradnik ter ljubljeneč takratnega ministra Lony-ya. Oženil se je z bogato deklico iz svojega rodnega kraja Jászbereny, a vrhu tega je imenoval grof Lony-ya za uravniljavo svojih posestev. Vendar je Hegedüs v začetku resno delal ter si nabral premoženja 500.000 glit. Pozneje pa je začel med budimpeštanske lahkoživce ter začel veselo živeti. Denar je šel v roke njegovih ljubimk, in ko je žena za to izvedela, dala se je od njega ločiti. Pozneje se je Hegedüs oženil z nečakinjo škofa Erceza v Munkaču ter dobil z njo bogato doto, vrhu tega pa mu je škofov vpliv pripomogel do poslanskega mandata. Toda farški denar je imel še manj teka. Tudi je Hegedüs nadaljeval svoje prejšnje življenje, valed česar se je tudi druga žena od njega ločila ter zbežala z bratom znanega eigenakega goslarja Rigota v Petrograd. Hegedüs je nato ustanovil madjarsko narodno gledališče, toda spremenil ni svojega življenja ter je kmalu izgubil zaupanje delničarjev. Nato je živel od odvetništva, ki mu je malo neslo, delal je do gove, zapravljal svojemu sinu dedščino ponarejal menice, končno pa sploh živel le od goljufij. Raznim lahkovernim ženskam je izvajal prihranjen danar z obljubami, da jim preskrbi službe.

— **Zmrzli redovniki.** V Breasio je prišlo v jeseni nad sto redovnikov-trapistov, ki so bili izgnani iz Francije. Niso se pa hoteli posvetiti resnemu delu, temveč so se naselili zunaj mesta v napol razpadlem samostanu. Ko je prišla letošnja nenavadna buda zima, našli so si v na-

glici streho, okna in vrata, vkljub temu pa so našli 7. t. m. tri redovnike smrle v njihovih celicah. Drugi so valed mrasa tako onemogli, da leže.

— **Kolike hiš je na Dunaju.**

Iz novejšega letnega statističnega izkaza je posneti sledeče statistične podatki: Leta 1900 je bilo na Dunaju 33.130 h š. Dunajska stanovanjska se nosila na leto najemnine 203.095 320 kron.

Telefonska in brzojavna poročila.

Dunaj 13. januarja. Veleindustrijalca Mauthner in Guttmann sta vložila tožbo proti „Zeit“, ker jima je očitala, da sta si hotela kupiti članstvo gospodске zbornice. Tudi bivši ministrski predsednik Körber je vložil tožbo proti „Zeit“.

Budapešta 13. januarja. Skupna ministrska konferenca zastran trgovinske pogodbe z Nemčijo je imela popoln uspeh. Avstrijski pooblaščenca, ki odidejo še danes v Berlin, so dobili taka pooblastila, da je finaliziranje pogodbe zagotovljeno.

Budimpešta 13. januarja. Volilni shod pristašev ministra Hieronymja so nasprotniki razguali. Prišlo je do krvavega boja.

Petrograd 13. januarja. Kongres ruskih kirurgov je poslal na vseučilišče adresu, v kateri zahteva svobodo in konstitucijo.

Odesa 13. januarja. Literarno-umetniško društvo je imelo zborovanje, katero je policija z orožjem razgnala, ker so zborovalci zahtevali ustavo. 10 oseb je bilo ranjenih.

Kijev 13. januarja. Kongres profesorjev naravoslovja je poslal naučnemu ministru brzojavko, v kateri pravi, naj se izvedejo tiste reforme, ki so jih zahtevali zastopniki zemstev, ki pa jih je car odklonil.

Pariz 13. januarja. Prezident poslanske zbornice Doumer je bil sprejet s škandalom, kakor še nikdar noben prezident. Ko je začel govoriti, je levica vpila: Izvoljenec papistov! Izdajalec republike! Brezčastnik. Ko je Doumer med silnim hrúščem omenjal Floqueta in Gambetta, je škandal še narastel. Z vseh strani se je vpilo, da Doumer ni vreden omenjati teh mož. Škandal je trajal, dokler ni Doumer končal svojega govora.

Novi York 13. januarja. Z Dunaja ubegli arhitekt baron Mompurgo je že 10. t. m. dospel sem.

Rusko-japonska vojna.

London 13. januarja. Kapitulacija Port Arturja je dokončana. Rusi so Japoncem izročili: 59 trdnjav, 546 topov, 82.670 granat, 3000 klg. smodnika, 35.252 pušk, 1920 konj, 4 oklopnice dve križarki, 14 kancenskih ladij in razdiralcev torpodovk, 10 večjih in 36 malih parnikov.

London 13. januarja. Za danes je določen slovesni vhod generala Nogija v Port Artur.

London 13. januarja. Iz Sueza se poroča, da je danes zjutraj odplulo rusko brodovje v Rdeče morje.

1001
noč

Bratje Sokoli!

V soboto 14. t. m. zvečer ob 8. uri je redni občni zbor v restavraciji v „Narodnem domu“. Pridite polnočestviti!

Nazdar!

Odbor.

